

Lukutaitoa naisille Afrikassa

RAPORTTI VUODESTA 2022

3701

OPPILASTA

120

LUKUTAITOLUOKKAA

88%

OPPILAISTA OLI NAISIA

71%

OPETTAJISTA OLI NAISIA

PIPLiA.voimasanoja

YLEISTÄ LUKUTAIDOA NAISILLE AFRIKASSA -HANKKEESTA

Suomen Pipliaseura aloitti vuonna 2017 mittavan lukutaito-ohjelman Afrikassa. Työtä koordinoivat paikalliset pipliaseurat yhteistyökumppaneinaan kirkot ja paikallishallinto. Pipliaseurojen kansainvälinen kattojärjestö Yhtyneet Raamattuseurat on strategisesti sitoutunut ohjelmaan.

Suunnitelma pohjautuu pipliaseurojen vuonna 2015 aloittamaan lukutaito-opetuksen pilottihankkeeseen Malawissa. Kunkin kielen ominaispiirteet ja kansan kulttuuri huomioidaan ohjelmassa tausta-analyysien avulla. Ennen ohjelman laajentamista seuraaviin kieliin niistä hankitaan vastaavat tiedot, ja hyödynnetään jo karttunutta tietoa ja kokemuksia. Myös yhteisten koulutusten, vertaisoppimisen ja kokemusten vaihdon avulla on pystytty hyödyntämään kokemuksia eri maiden ja kieliryhmien välillä, ja näin hankkeet eri kieliryhmien parissa nivoutuvat yhdeksi ohjelmaksi.

Tavoite: Ohjelman ensisijainen tavoite on vähentää lukutaidottomuutta Angolassa, Etiopiassa, Keniassa, Malawissa, Namibiassa ja Tansaniassa tarjoamalla lukutaito-opetusta naisille, jotka puhuvat vähemmistökieltä. Tavoitteena on, että 20 000 naista oppii lukemaan ohjelman lukutaitokursseilla. Myös miehet voivat halutessaan osallistua lukutaito-opetukseen.

Lukutaitoluokat aloitetaan alkeista ja edetään harjoittelemalla lukemista osallistujien elinympäristölle tutuista asioista. Lukutaitomateriaaleja tehdään eri aiheista, jolloin on mahdollisuus oppia uusia asioita lukutaidon avulla ja samalla harjaannuttaa lukutaitoa. Lisälukumateriaalit huomioivat myös tasa-arvokysymyksiä.

Lukutaito-ohjaajia koulutetaan kaksi kutakin luokkaa kohden. Lukutaito-ohjaajat ovat paikallisia ja puhuvat vähemmistökieltä äidinkielenään.

Kunkin maan Pipliaseurassa on täysiaikainen kansallinen lukutaitokoordinaattori, joka hallinnoi projektia. Seurojen henkilökuntaa koulutetaan niin, että he pystyvät toteuttamaan laajoja vähemmistökielille suunnattuja lukutaito-ohjelmia.

SIL International Africa Area tarjoaa ohjelmaan valitut konsulttipalvelut Suomen Pipliaseuran lukutaitoasiantuntijan Ari Vitikaisen ohjeiden mukaisesti. Suomen Pipliaseuran lukutaitoasiantuntija seuraa projektien etenemistä etäyhteyksien kautta sekä tekemällä monitorointimatkoja ja osallistuen tärkeisiin koulutuksiin ja työpajoihin paikan päällä.

PIPLiA. voimasanoja

Hankkeen eteneminen: Vuonna 2022 lukutaitoluokkia toteutettiin kuudessa maassa viiden eri kieliryhmän parissa: Keniassa turkanan kielellä, Malawissa lomwen ja jaon kielillä, Namibiassa ja Angolassa dhimban kielellä sekä Tansaniassa kagulun kielellä

Paikallisten pipliaseurojen järjestämissä lukutaitoluokissa opiskeli vuonna 2022 kaikkiaan 3701 oppilasta, joista 88% oli naisia. 239 lukutaito-ohjaajasta 71% oli naisia.

Lukutaitoa naisille Afrikassa 2022 aloittaneet							
MAAT	Oppilaat	Naiset	Miehet	Luokat	Opettajat	Naiset	miehet
Ethiopia	345	205	140	10	20	10	10
Kenya	522	398	124	20	40	12	28
Malawi							
Yao	1703	1644	59	50	100	82	18
Lomwe	686	637	49	20	40	38	2
Tanzania	297	247	50	10	20	18	2
Namibia	105	88	17	7	14	8	6
Angola	43	37	6	3	5	2	3
YHTEENSÄ	3701	3256	445	120	239	170	69
Prosentti		88%	12%			71%	29%

Joint Programme Review (JPR)

Lukutaitoa naisille Afrikassa työtä arvioitiin ja suunniteltiin eteenpäin tammikuussa vuotuisessa JPR -työpajassa, joka järjestettiin Zoom kokoontumisena. Siihen osallistui 17 pipliaseurojen Lukutaitoa naisille Afrikassa -projektista vastaavaa henkilöä Etiopiasta, Keniasta, Malawista, Namibiasta, Tansaniasta ja Suomesta sekä viisi Afrikan alueen SIL Internationalin konsulttia.

Lukutaitoa naisille Afrikassa hankkeet erotettiin vuoden alussa toisistaan hallinnollisesti erillisiksi kokonaisuuksiksi, joita tuetaan jatkossa tekemään hankehakemukset, budjetit ja raportointi entistä itsenäisemmin osana Yhdistyneiden raamattuseurojen projektinhallintajärjestelmää.

iDelta koulutus

Lukutaitoa naisille Afrikassa -ohjelman Malawin ja Kenian lukutaitokoordinaattorit jatkoivat kieli- ja lukutaitotyön perusteisiin valmentavaa iDelta -koulutusta Ugandassa 6.6-29.7. Molemmat suorittivat menestyksekkäästi AC2 kurssin ja pääsevät jatkamaan vuonna 2023 iDeltan viimeiselle AC3 kurssille.

MAAKOHTAISET TULOKSET VUONNA 2022

ETIOPIA

Xamtanga -projekti:

Etiopian sotilaallinen konflikti teki lukutaitoluokkien järjestämisen mahdottomaksi edellisenä vuonna, mutta vuonna 2022 tilanne rauhoittui ja opetusta pystyttiin taas järjestämään muissa paitsi kahdessa konfliktialueella sijaitsevassa lukutaitoluokassa.

Lukutaitoa opiskeltiin huhtikuun ensimmäisestä viikosta lähtien I0:ssä xamtanga-lukutaitoluokassa, joissa oli keskimäärin 35 oppilasta. 75 % oppilaista oli naisia. Kussakin luokassa oli kaksi ohjaajaa. 20:stä ohjaajasta oli naisia 50%.

Opettajien koulutus järjestettiin 20.-30. maaliskuuta. Koulutuksessa käsiteltiin lukutaidon pedagogiikan lisäksi myös materiaalien valmistusta ja oppimateriaaleihin tarvittavia korjauksia.

Piipiaseura järjesti sekä opettajille että opiskelijoille koulutukset, jotka pyrkivät lievittämään puolitoista vuotta kestäneen sodan seurauksena aiheutuneita traumoja.

20. ja 27. marraskuuta järjestettiin kurssin päätöstilaisuus 275:lle xamtanga opiskelijalle. Heistä 200 oli naisia ja 75 miehiä.

KENIA

Turkana -projekti:

Vuonna 2022 522 turkana -oppilasta (N398, M124) opiskeli 20:ssä lukutaitoluokassa.

Turkana Refresher -opettajien koulutustyöpaja pidettiin 18.-22.5.2022 Turkanan läänissä KAG-kirkossa, Sowelossa, Lodwarin kaupungissa SIL-AAB:n lukutaitokonsultti Susan Nyagan johdolla. Koulutusta sai 35 vanhaa opettajaa ja 5 uutta opettajaa. Kolme opettajaa koulutettiin lisäksi aloittamaan yksi lukutaitoluokka Bright Hope Internationalin yhteydessä. Koulutettujen opettajien kokonaismäärä on 40, joista 12 oli naisia.

Oppilaiden lukutaidon taso arvioitiin ennen lukutaitokoulutuksen alkua. Suurin osa oppilaista ei ollut aiemmin käynyt koulua eikä osannut lukea. Heitä oli yhteensä 262, 198 naista ja 64 miestä. Loput oppilaista oli joskus käynyt koulua ja osasi lukea yksinkertaisen lauseen ja kirjoittaa vähän. Heitä oli yhteensä 190, 146 naista ja 44 miestä.

UBS Head of Literacy and Education Dr. Kimmo Kosonen ja Suomen Pipliaseuran lukutaitoasiantuntija Ari Vitikainen tekivät seurantavierailun Turkana-projektiin 16.-19. toukokuuta 2022. He vierailivat lukutaitoluokissa ja tapasivat valtion opetusviranomaisia sekä Turkanassa että Nairobissa.

SIL-AAB:n lukutaitokonsultti tohtori Susan Nyaga teki seurantakäynnin 22.-26. elokuuta vierailen kuudessa lukutaitoluokassa. Konsultti pani merkille, että lukutaitoluokkien monitorointia on hyvä tehostaa.

309 oppilasta (215N, 94M) suoritti loppukokeen hyväksytysti marraskuussa 2022. Se on 59% aloittaneista. Loppukokeen suoritti hyväksytysti 77% testiin osallistuneista.

Kuivuudesta johtuva nälänhätä, malaria ja Kenian vaalit vaikuttivat opiskeluun ja aiheuttivat poissaoloja. Projekti pyrki vastaamaan haasteisiin tarjoamalla ylimääräisiä oppitunteja ja antamalla oppilaille ja heidän perheilleen ruoka-apua.

MALAWI

Malawin valtion yhteisönkehittämisosaston johtavat virkailijat vierailivat sekä jao- että lomwe -projekteissa maaliskuun 14.-16. päivä. He suosittelivat, että ohjelmaan sisällytetään elämäntaitoja ja yhteistyötä valtion viranomaisten kanssa syvennetään entisestään.

Suomen Sambian- ja Malawin -suurlähettiläs Pirjo Suomela-Chowdhury vieraili jao-projektissa 21.1.2022. Hän oli erittäin iloinen ja hämmästynyt nähdessään, että hanketta toteutetaan menestyksekkäästi islamilaisissa yhteisöissä kristillisen järjestön toimesta.

Yhdistyneiden raamattuseurojen lukutaidon ja koulutuksen johtaja Kimmo Kosonen ja Suomen Pipliaseuran lukutaitoasiantuntija Ari Vitikainen tekivät seurantavierailun sekä jao- että lomwe -projekteihin toukokuussa 2022. He vierailivat lukutaitoluokissa ja tapasivat valtion opetusviranomaisia ja kartoittivat yhteistyömahdollisuuksia Blantyressä yhdessä Malawin pipliaseuran työntekijöiden kanssa.

Centre for Educational Neuroscience, CEN suoritti jao-projektin ulkoisen arvioinnin syyskuussa 2022. Arvioinnissa havaittiin, että *"LWA jao -projekti on erinomainen, hyvin toteutettu, hyvin suunniteltu ohjelma, joka saavuttaa tavoitteensa parantaa naisten lukutaitotasoa."* Raportissa mainittiin myös, että *"LWA-projekti toimii poikkeuksellisen hyvin verrattuna julkaistuun parhaimpaan käytäntöjä käsittelevään kirjallisuuteen, ja riippumattomina arvioijina olemme olleet jatkuvasti vaikuttuneita projektin suunnittelun ja toteutuksen laadusta."*

PIPLiA. voimasanoja

Malawissa toimi vuonna 2022 yhteensä 70 Lukutaitoa naisille Afrikassa lukutaitoluokkaa, joissa opiskeli 2389 aikuista (2281N, 108M). Oppilaista 44 oli liikuntarajoitteisia.

Maalis-huhtikuussa koulutettiin kansallisen lukutaitokoordinaattori Patrick Gondwen johdolla yhteensä 140 jao- ja lomwe-lukutaito-ohjaajaa (120N, 20M) neljässä eri koulutuksessa.

Lukutaitoluokat opiskelivat huhtikuulta marraskuulle 2022. Loppukokeen läpäisi 2183 opiskelijaa, 2087 naista ja 96 miestä joka on 91% aloittaneista.

Yao Materials Revision and Improving Literacy -työpaja pidettiin Namwerassa 7.-11.11. ja sitä johti SIL AA:n konsultti Chris Darby. Malawin pipliasseuran jao - lukutaitotiimin 6 henkilöä osallistui työpajaan. Malawin pipliasseuran kansallinen lukutaitokoordinaattori ja Suomen pipliasseuran lukutaitoasiantuntija huolehtivat koulutuksen jälkeen, että materiaalit korjattiin asianmukaisesti, ohjaajat ja opettajat koulutettiin pitämään luku- ja kirjoitustaidon ryhmiä uuden metodologian mukaisesti sekä jao- että lomwe-projekteissa.

jao- ja lomwe-lukutaitoryhmät jatkoivat lukemisen ja kirjoittamisen sujuvuuden harjoittelua uutta menetelmää käyttäen aina vuoden vaihteeseen asti ja osa sen jälkeenkin.

24 Malawin pipliasseuran työntekijää osallistui joulukuussa päivän pituiseen koulutukseen, joka lisäsi tietämystä Lukutaitoa naisille Afrikassa Malawin projektista ja edesauttoi sitä, että koko Malawin pipliasseuran henkilökunta osallistuu entistä aktiivisemmin tukemaan projektia.

NAMIBIA ja ANGOLA

Dhimba -projekti:

Koronan ja Pohjois-Namibian kuivuuden vuoksi opettajankoulutus siirtyi vuodelta 2020 aina vuoteen 2022. Materiaalit valmistuivat vuonna 2021.

Opettajien koulutus järjestettiin 27.6.-8.7.2022 Ruacanassa. Koulutusta veti SIL-lukutaitokonsultti Chris Darby ja hänen apunaan oli Ari Vitikainen Suomen pipliasseurasta sekä dhimba-lukutaitokoordinaattori, monitori ja opettajien kouluttajaharjoittelija. Koulutusta sai 14 opettajaa Namibiasta ja 6 opettajaa Angolasta.

Opettajakoulutuksen aikana opetusmateriaalit tarkistettiin ja korjattiin. Käsinkirjoitusfontti LS Manuscriptissä ei ollut kaikkia oikeita kirjaimia dhimballa ja jotkut kirjaimet eivät olleet ihanteellisia käsinkirjoitukseen. Siksi Suomen

PIPLiA. voimasanoja

pipliaseura kehitti LWA käsinkirjoitus-fontin, joka sisältää erikoismerkit ja sopii käsinkirjoitusharjoituksiin.

Dhimba-pilottiluokkia järjestettiin vuonna 2022 yhteensä kymmenen. Niissä opiskeli 148 oppilasta joista 125 oli naisia.

Opiskelu aloitettiin heinäkuussa. Namibiassa seitsemällä luokalla opiskeli 105 oppilasta joista naisia oli 88.

Angolan puolella järjestettiin kolme lukutaitoluokkaa. Opiskelun aloitti heinäkuussa 43 oppilasta joista 37 oli naisia.

Kuiva kausi on ollut vaikea Namibian pohjoisosissa vuonna 2022. Haasteena on sekin, että naisten on täytynyt etsiä perheelleen jatkuvasti elantoa, josta on seurannut se, että osallistuminen oppitunneille ei ole ollut aina mahdollista. Dhimba-lukutaitotiimi on etsinyt aktiivisesti keinoja, kuinka selvitä haasteista. Oppilaille on anottu valtiolta kuivuusajan ruokatukea, monitorointi-käyntejä on lisätty, jotta opettajat ja oppilaat pysyvät motivoituneina, hengellisiä johtajia on pyydetty pitämään lukutaitoluokat ja oppilaat seurakuntien rukouksissa.

Suomen Pipliaseuran työntekijätiimi vieraili dhimba-lukutaitoluokissa elokuussa 2022 ja tuotti seurakuntien käyttöön aiheeseen liittyvää globaalikasvatusmateriaalia (piplia.fi/gloaalikasvatus).

TANSANIA

Kagulu -projekti:

Kagulu-opettajien kertauskoulutustyöpajat pidettiin 2-6.5 2022. SIL International konsultti Dr Susan Nyaga johti työpajan Dodomassa. Koulutukseen osallistui 17 aiemmin Zoomin avulla opettajakoulutuksessa koulutettua opettajaa. Koulutukseen osallistui myös kolme uutta opettajaa.

Luokkien lukumäärää vähennettiin edellisvuoden 20:stä 10:een rahoituksen puutteen vuoksi.

297 kagulu-oppilasta aloitti lukutaito-opinnot kesäkuussa 2022, heistä oli naisia 247. 240 oppilasta aloitti lukutaito-opintonsa aivan nollasta. Luokkia opetti 20 opettajaa, joista naisia oli 18.

SIL International konsultti Dr Susan Nyaga teki seurantavierailun seitsemään Kagulu-lukutaitoluokkaan 10.-14.10.2022. Hän mainitsi: "Olimme todella vaikuttuneita siitä, kuinka hyvin he hallitsivat opetusmetodologian ja jopa

keksivät erilaisia tapoja pitää oppijat mukana tunneilla. Myös viime vuonna ohjelmaan liittyneet uudet opettajat menestyivät erittäin hyvin."

268 oppilaan lukutaitoa testattiin kurssin päätyttyä joulukuussa ja heistä 244 eli 91% läpäisi testin.

Lukutaitoluokkien jälkeen lukemisen sujuvuuden harjoittamista jatkettiin lukuryhmissä, joissa kokoontui 123 oppilasta, joista naisia oli 100. Lukumateriaalina toimivat projektin tuottamat kertomusvihkot, peruskoulun aapinen ja Raamattu.